

Sygn. akt ***I Ca 601/22***

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2023 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Joanna Składowska

po rozpoznaniu w dniu 3 lutego 2023 roku w Sieradzu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej we W.

przeciwko I. R.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku z dnia 17 października 2022 r., sygn. akt I C 368/22upr

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości na następujący:

„ 1. oddala powództwo;

2. zasądza od (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej we W. na rzecz I. R. 3 617 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.”;

II. zasądza od (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej we W. na rzecz I. R. 1 900 (tysiąc dziewięćset) złotych z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od doręczenia powodowi odpisu niniejszego wyroku do dnia zapłaty;

III. nakazuje pobrać od (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej we W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Sieradzu 650 (sześćset pięćdziesiąt) złotych z tytułu brakującej części opłaty od apelacji, której pozwana nie miała obowiązku uiścić.

Sygn. akt ***I Ca 601/22***

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 17 października 2022 r., wydanym pod sygn. akt I C 368/22, Sąd Rejonowy w Łasku zasądził od pozwanej I. R. na rzecz powoda (...) Bank (...) Spółki Akcyjnej we W. 10 889,70 złotych, z czego 10 238,09 złotych z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od 13 stycznia 2022 r. do dnia zapłaty (pkt 1) oraz 770,69 złotych z tytułu zwrotu kosztów procesu z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty (pkt 2).

Orzeczenie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

Pozwana I. R. oraz powód (...) Bank (...) S.A. zawarli 11 stycznia 2018 r. umowę pożyczki gotówkowej. Pozwanej udostępniono 20 000 złotych.

Umowa przewidywała prowizję w kwocie 3 778 złotych. Nadto wraz z umową pozwana zawarła również umowę Indywidualnego (...) Pożyczkobiorcy. W jej ramach była zobowiązana do zapłaty składki ubezpieczeniowej w kwocie 6 848,06 złotych.

W przypadku braku spłaty pożyczki zgodnie z harmonogramem bank miał prawo do wypowiedzenia umowy.

W związku z powstaniem zadłużenia do pozwanej zostało skierowane, datowane na 10 października 2021 r., wezwanie do zapłaty, zawierające informację o możliwości restrukturyzacji zadłużenia, a następnie datowane na 23 listopada 2021 r. wypowiedzenie umowy.

W ocenie Sądu, niewątpliwym jest, że obie strony umowę pożyczki zawarły skutecznie, a pozwana otrzymała jej kwotę. Umowa została podpisana przez pozwaną. Istotnie ze strony banku uczynił to pośrednik kredytowy. Jednakże, jak wynika z umowy agencyjnej, zawieranie takich umów leżało w granicach jego umocowania. Nadto, z treści art. 103 k.c. wynika możliwość potwierdzenia umowy przez mocodawcę w przypadku przekroczenia uprawnień przez pełnomocnika/braku pełnomocnictwa. Niewątpliwie takim potwierdzeniem jest wypłata kwoty pożyczki, czy nawet wniesienie niniejszego powództwa.

Podobnie należy przyjąć w przypadku umowy ubezpieczenia. Tu również można uznać, że fakt pobrania składki ubezpieczeniowej i udzielania przez ubezpieczyciela ochrony oznacza potwierdzenie zawarcia umowy ze strony tego podmiotu.

Z treści umowy pożyczki wynika, że możliwe jest otrzymanie jej także bez zawarcia umowy ubezpieczenia.

Zatem zarzuty dotyczące braku legitymacji czynnej, czy nieważności umowy nie są zasadne.

Sąd pierwszej instancji nie dopatrył się również abuzywności któregośkolwiek z postanowień umowy w trybie art. 385¹ § 1 k.c.

Co do zarzutu naliczania odsetek od kosztów około pożyczkowych, to zdaniem Sądu nie jest on zasadny, bowiem z pozwu wynika, że powód domaga się odsetek wyłącznie od niespłaconej kwoty kapitału

Umowa pożyczki została skutecznie wypowiedziana. Za sprzeczne z doświadczeniem życiowym i zasadami logicznego rozumienia należy przyjąć twierdzenie, że duży bank wystawiał by pisma kierowane do swych dłużników, a następnie ich nie wysyłał.

Odsetki należą się na podstawie art. 359 k.c. i art. 481 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Pozwana wniosła apelację od powyższego wyroku, zaskarżając orzeczenie w całości

i zarzucając naruszenie:

1. art. 58 § 3 k.c. w zw. z art. 2, 8 i 9 ustawy z 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2014 r. poz. 1450), w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim, oraz art. 6 k.c. poprzez nierozważenie zarzutów pozwanego w zakresie nieważności umowy z uwagi na brak ważności umowy ubezpieczenia i brak wykazania przez powoda uprawnień i umocowania swoich pracowników podpisujących dokumenty ubezpieczeniowe w imieniu zakładu ubezpieczeń, co miało wpływ na ważność umowy w całości i brak ustaleń faktycznych co do braku kwalifikacji

i umocowania pracowników pełnomocnika powoda do działania w imieniu zakładu ubezpieczeń udzielającego ochrony ubezpieczeniowej w zakresie umowy kredytu;

2. art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2, art. 5 pkt 7, 10 i 12, art. 25 ust. 1 pkt 1, art. 30 ust. 1 pkt 6 i 7, art. 45 ust. 1 i art. 47 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. art. 78a ustawy - Prawo bankowe, art. 353(1) i art. 353(2) w zw. z art. 720 k.c., art. 385(1) i art. 385(2) k.c., art. 395 i art. 481 §1 i 2 w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c., a także art. 58 k.c.

z uwagi na bezzasadne przyjęcie, że umowa kredytu konsumenckiego jest zgodna

z przepisami prawa w zakresie oprocentowania, a roszczenie powoda zasadne i że powód tę zasadność udowodnił, podczas gdy:

a. sprzecznie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim naliczał w umowie odsetki umowne od kredytowanych kosztów, a Sąd pierwszej instancji nie rozważył zarzutów pozwanego w zakresie ujęcia w umowie pożyczki błędnej wartości (...) oraz odsetek umownych, co istotnie wpływało na zasadność powództwa,

b. umowa w zakresie naliczania odsetek od kosztów zawierała postanowienia abuzywne,

c. pozwany złożył powodowi skutecznie oświadczenie o kredycie darmowym, przez co umowa pozbawiona była kosztów (prowizja, odsetki, in.),

d. powód nieskutecznie wypowiedział umowę, bo na moment wezwań

i wypowiedzenia nie było zadłużenia i nie dochowano procedury wypowiedzenia, nie wiadomo jakie jest oprocentowanie od kapitału (bez kredytowanych kosztów)

i jak należałoby wobec tego zaliczać wpłaty na poczet spłaty umowy,

w konsekwencji Sąd pierwszej instancji błędnie nie ustalił, od jakiej kwoty powód naliczył odsetki w umowie pożyczki i jakie były składowe tej kwoty oraz błędnie ustalił istnienie zadłużenia na moment wezwania do zapłaty i wypowiedzenia umowy;

3. art. 245 oraz 253 k.p.c. w zw. z art. 95 ust. lit. a ustawy - Prawo bankowe oraz art. 69

i art. 78a ustawy - Prawo bankowe poprzez ich błędne niezastosowanie w sytuacji, gdy pozwany kwestionował wiarygodność prywatnych dokumentów (w szczególności wezwania do zapłaty oraz wyciągu z ksiąg bankowych) przedstawionych przez powoda i gdy dokumenty te mają charakter dokumentów prywatnych. W konsekwencji doszło do błędnego ustalenia istnienia i wysokości zobowiązań pozwanego wobec powoda na moment wezwania i wypowiedzenia oraz aktualnej wysokości zobowiązania,

a następnie bezzasadnego zasądzenia roszczenia, gdy powód nie udowodnił go co do wysokości;

4. art. 720 k.c., art. 75 ust. 1 i 2, art. 75c ust. 1 i 2 i art. 78a ustawy - Prawo bankowe w zw. z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 6 k.c. z uwagi na zasądzenie na rzecz powoda wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki na skutek jej wypowiedzenia w sytuacji, gdy nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy pożyczki oraz gdy powód nie udowodnił roszczenia co do wysokości. W konsekwencji Sąd pierwszej instancji błędnie nie ustalił treści umowy pożyczki w zakresie zarachowania wpłat na poczet spłaty pożyczki i warunków wypowiedzenia umowy.

W oparciu o wskazane zarzuty, skarżąca wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania wedle norm przepisanych wraz

z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w zapłacie od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;

2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania wedle norm przepisanych za instancję odwoławczą wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie

w zapłacie od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

Powód domagał się oddalenia apelacji na koszt pozwanego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej zasługiwała na uwzględnienie, co nie oznacza zasadności wszystkich z podniesionych w niej zarzutów.

Tym niemniej, zważyć należało, że zgodnie z art. 5 pkt 7 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (u.k.k.), całkowita kwota kredytu to maksymalna kwota wszystkich środków pieniężnych nieobjętych kredytowanymi kosztami kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt, a w przypadku umów, dla których nie przewidziano tej maksymalnej kwoty, suma wszystkich środków pieniężnych nieobjętych kredytowanymi kosztami kredytu, które kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt. Natomiast, całkowity koszt kredytu to wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy oraz

b) koszty usług dodatkowych, w szczególności ubezpieczeń, w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach, z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta (art.5 ust. 6 u.k.k.).

Nie może więc budzić wątpliwości, że nie jest dopuszczalne prezentowanie tej samej kwoty (np. opłaty przygotowawczej, prowizji itp.), zarówno w ramach całkowitej kwoty kredytu, jak i w kosztach kredytu i to nawet wówczas, gdy składniki kosztów kredytu są kredytowane przez kredytodawcę.

Warto podkreślić, że przepisy u.k.k. stanowią transpozycję do polskiego porządku prawnego przepisów dyrektywy 2008/48/WE.

Jak wyjaśnił Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 21 kwietnia 2016 r., w sprawie C-377/14 R. i R.: „Jako że pojęcie „całkowitej kwoty do zapłaty przez konsumenta” zostało zdefiniowane w art. 3 lit. h dyrektywy 2008/48/WE jako „suma całkowitej kwoty kredytu i całkowitego kosztu kredytu ponoszonego przez konsumenta”, wynika z tego, że całkowita kwota kredytu i całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta są pojęciami odrębnymi i, że w związku z tym całkowita kwota kredytu nie może obejmować żadnych kwot należących do całkowitego kosztu kredytu ponoszonego przez konsumenta.” Zatem art. 3 lit. I i art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48/WE, a także pkt I załącznika I do rzeczony dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że całkowita kwota kredytu i kwota wypłat określają całość kwot udostępnianych konsumentowi, co wyklucza kwoty powiązane przez kredytodawcę z pokryciem kosztów związanych przez kredytodawcę z udzieleniem odnośnego kredytu, które to kwoty nie są w rzeczywistości wypłacane konsumentowi (vide uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2019 r., I (...) 9/18).

Podsumowując, całkowita kwota kredytu jest to nic innego jak kwota udzielonego przez kredytodawcę kapitału, którą konsument otrzymuje do swobodnej dyspozycji. Wynagrodzenie prowizyjne, a więc koszt kredytu, mimo tego że zostaje przez kredytodawcę skredytowane w dalszym ciągu jest kosztem. Zatem pobieranie przez kredytobiorcę odsetek od skredytowanej prowizji jest niezgodne z prawem. To samo dotyczy składki ubezpieczeniowej wynikającej z umowy zawartej dla zabezpieczenia kredytu.

Ponadto, kredytodawca ma obowiązek udzielenia konsumentowi rzetelnej informacji o wysokości kwoty, jaką ten będzie mógł dysponować po zawarciu umowy. W sprawie przedmiotowej w umowie użyto pojęć „kwoty udzielonej pożyczki” określonej na 30 626,06 złotych i „całkowitej kwoty pożyczki” określonej na 20 000 złotych. Choć poprawnie użyto terminu całkowitej kwoty pożyczki, niedopuszczalnym było podawanie obok

w rubryce innej kwoty jako kwoty udzielonej pożyczki. Zestawienie obok siebie powyższych wartości wprowadzało w błąd konsumenta co do rzeczywistej wielkości oferowanej mu kwoty pieniężnej. Było nawet nielogiczne, gdyż całkowita kwota pożyczki była wartością mniejszą aniżeli kwota pożyczki udzielonej. Do tego ostatniego pojęcia nie mogły zostać wliczone koszty pożyczki, w tym prowizja (3 777 złotych) i składka ubezpieczeniowa (6 651,16 złotych). Wszystkie koszty związane z udzieleniem pożyczki ponoszone przez konsumenta powinny zostać wymienione jedynie w całkowitym koszcie pożyczki. Sąd Rejonowy stwierdzając, że powód domaga się odsetek wyłącznie od niespłaconej kwoty kapitału, nie zauważa, że wcześniej powód naliczał i pobierał odsetki umowne od kwoty 30 626,06 złotych. Pozwana dokonała łącznie wpłat w wysokości 27 607,93 złotych, a powód dochodzi kapitału w wysokości 10 238,09 złotych. Daje to kwotę 37 846,02 złotych, mieszczącą się w całkowitej kwocie do zapłaty wskazanej w umowie, na którą złożyły się: kapitał - 20 000 złotych, prowizja - 3 778 złotych, koszty ubezpieczenia - 6 651,16 złotych i odsetki umowne w wysokości 9,9 % rocznie, naliczone za cały czas trwania umowy od kwoty 30 626,06 złotych - 6 651,16 złotych. Zatem powód odsetek umownych od kredytowanych kosztów nie dochodzi, ale jedynie z tej przyczyny, że już wcześniej zaliczył na ich poczet określoną część dokonywanych wpłat.

Sprzeczne z prawem naliczanie odsetek umownych od kredytowanych kosztów uprawniało pozwaną do skorzystania z sankcji kredytu darmowego.

Jak stanowi art. 45 ust. 1 u.k.k., w przypadku naruszenia przez kredytodawcę art. 29 ust. 1, art. 30 ust. 1 pkt 1-8, 10, 11, 14-17, art. 31-33, art. 33a i art. 36a-36c u.k.k. konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie. Jako podstawę skorzystania z sankcji kredytu darmowego pozwana wskazała naruszenie art. 30 ust. 1 pkt 6, 7 i 10 u.k.k. Należy zgodzić się ze skarżącą, że zawarta przez strony umowa narusza to uregulowanie. Zgodnie bowiem z art. 30 ust. 1 pkt 7 i 15 u.k.k. z zastrzeżeniem art. 31-33 u.k.k., umowa o kredyt konsumencki powinna określać: rzeczywistą roczną stopę oprocentowania oraz całkowitą kwotę do zapłaty przez konsumenta ustaloną w dniu zawarcia umowy o kredyt konsumencki wraz z podaniem wszystkich założeń przyjętych do jej obliczenia (art. 30 ust. 1 pkt 7 u.k.k.). Kwota udzielonej pożyczki to 20 000 złotych, nie zaś, jak wskazano w umowie 30 626,06 złotych, a całkowita kwota do zapłaty - 37 277,22 złotych, powinna być pomniejszona o bezprawnie naliczone odsetki od kosztów kredytu w wysokości 10 626,06 złotych.

Uruchomienie sankcji kredytu darmowego zależy od wykonania przez konsumenta uprawnienia prawnokształtującego.

Oświadczenie o skorzystaniu przez kredytobiorcę z sankcji kredytu darmowego pozwana złożyła pismem nadanym do powoda 22 czerwca 2022 r.

Zgodnie z art. 45 ust. 5 u.k.k., do wygaśnięcia uprawnienia dochodzi dopiero po roku od dnia wykonania umowy, przy czym nie wygasa ono w przypadku skutecznego wypowiedzenia umowy o kredyt konsumencki - ze skutkami ex nunc.

Przez wykonanie umowy należy rozumieć sytuację, w której należycie wypełniono wszystkie obowiązki w ramach stosunku kredytu konsumenckiego. Chodzi o obowiązki dotyczące świadczenia głównego i świadczeń ubocznych, po stronie konsumenta oraz kredytodawcy, wykonane dobrowolnie lub przymusowo. Nie budzi wątpliwości, że pozwana w sprawie przedmiotowej umowy nie wykonała, a zatem termin na złożenie oświadczenia został zachowany.

Wykładnia językowa art. 45 ust. 1 u.k.k. wskazuje, że skutki związane z sankcją kredytu darmowego powstają „po złożeniu” oświadczenia. Oświadczenie konsumenta uznaje się za złożone z chwilą, gdy doszło do kredytodawcy w taki sposób, że mógł zapoznać się z jego treścią (art. 61 § 1 k.c.). Nie ma przy tym przeszkód, aby zostało złożone dopiero w trakcie procesu sądowego wytoczonego przez bank przeciwko konsumentowi o zwrot kredytu konsumenckiego w całości lub w części. Wykonanie przez pozwaną jako konsumenta uprawnienia określonego w art. 45 ust. 1 u.k.k. spowodowało zmianę treści stosunku kredytu konsumenckiego. Sankcja kredytu darmowego sprowadza się do pozbawienia kredytodawcy przychodów z tytułu określonego kredytu konsumenckiego, czyli utraty zarobku planowanego w ramach danej transakcji. Obejmuje zasadniczo wszystkie przychody kredytodawcy związane z kredytem konsumenckim, niezależnie od ich nazwy: odsetki, opłaty, prowizje, składki, koszty itp.

Wykonanie uprawnienia ma skutek wsteczny (działanie ex tunc) w tym sensie, że sankcja kredytu darmowego obejmuje - z pewnymi wyjątkami - wszelkie odsetki i inne koszty z tytułu kredytu konsumenckiego, niezależnie od okresu ich naliczania: przed wykonaniem uprawnienia czy po wykonaniu. Powoduje, że odpada podstawa świadczenia w odniesieniu do takich odsetek i kosztów. Nie niweluje natomiast skutków prawidłowego wcześniejszego wypowiedzenia umowy. Konsument ponosi także koszty ustanowienia zabezpieczenia kredytu przewidziane w umowie (art. 45 ust. 4).

W przedmiotowej sprawie pozwana spłaciła 27 607,93 złotych. Po skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego do zwrotu pozostawał:

- kapitał - 20 000,00 złotych,
- składka ubezpieczeniowa - 6 848,06 złotych,

zatem dług wobec powoda został w całości spłacony, co powoduje konieczność oddalenia powództwa. Czyni to zbędnym odnoszenie się do pozostałych zarzutów apelacji.

Dlatego też, zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok, oddalając powództwo w całości.

Zmiana pkt 1. wyroku wiązała się to z koniecznością korekty orzeczenia w zakresie kosztów procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Skoro pozwana wygrała sprawę, należał jej się zwrot poniesionych kosztów zastępstwa prawnego - 3 617 złotych.

O kosztach postępowania apelacyjnego również orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądając od powoda na rzecz pozwanej 1 900 złotych - opłata od wniosku o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem - 100 złotych, opłata za czynności pełnomocnika - 1 800 złotych.

Wysokość opłat za czynności radcy prawnego ustalono na podstawie § 2 pkt 5 oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r.

O pobraniu brakującej części opłaty od apelacji orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 oraz 13 ust. 1 pkt 6 u.k.s.s.c.